

Witalis OLSZAŃSKI, płk rez. WP, urodził się 11 września 1885 r. w Żelechowie Wielkim, s. Kazimierza Napoleona Jastrzębiec-Olszańskiego i Wandy Zuzanny zd. Szczerbińskiej. W trakcie nauki od 1900 r. działał w tajnych organizacjach studenckich w Buczaczu i Złoczowie. W 1906 r. ukończył szkołę gimnazjalną we Lwowie i zdał egzamin dojrzałości. Następnie studiował nauki prawnicze na Uniwersytecie Lwowskim (późniejszym Uniwersytecie Jana Kazimierza we Lwowie) oraz agronomię na Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. Od 1 października 1908 do 1 października 1909 r. odbył służbę w wojsku austriackim w 19. pułku obrony krajowej, w trakcie której ukończył szkołę oficerską. Następnie w latach 1911 i 1913 jako kadet aspirant uczestniczył w jednomiesięcznych ćwiczeniach wojskowych w 36. pułku obrony krajowej.

Po wybuchu I wojny światowej 1 sierpnia 1914 r. został wcielony do armii austriackiej, gdzie służył w 36. pułku strzelców oraz w 84. pułku piechoty, początkowo jako komendant plutonu, później kompanii, a następnie batalionu. W trakcie I wojny światowej walczył na frontach rosyjskim i włoskim. 1 października 1914 r. został mianowany chorążym, 1 maja 1915 r. podporucznikiem, a 1 sierpnia 1917 r. porucznikiem. Ze służby w armii austriackiej odszedł 30 października 1918 r.

1 listopada 1918 r. zgłosił się jako ochotnik do obrony Lwowa, gdzie od 3 listopada 1918 r. brał czynny udział w walkach na odcinku I „Cytadela”. Od 5 listopada 1918 r. jako porucznik, komendant plutonu i placówki dowodził obroną na odcinku I pododcinka „Remiza”. W trakcie walk dowodził również jako komendant oddziałami policyjno-patrołowymi wysyłanymi w najbardziej krytycznych momentach na różne odcinki walk obronnych. W sposób szczególny wślawił się w trakcie walk na odcinkach „Zboiska” i „Bednasówka”.

28 listopada 1918 r. wstąpił do Rządowej Straży Bezpieczeństwa we Lwowie, gdzie służył jako dowódca kompanii. Następnie od 30 lipca 1919 r. do 20 listopada 1919 r. służył w Sekcji Administracyjno-Prawnej Departamentu Gospodarczego w Ministerstwie Spraw Wojskowych. Od 20 listopada 1919 r. ponownie służył w Rządowej Straży Bezpieczeństwa we Lwowie. 1 grudnia 1919 r. przeniesiony został do rezerwy, a 1 kwietnia 1920 r. został zweryfikowany jako kapitan rezerwy Wojska Polskiego. Tego samego dnia został awansowany do stopnia kapitana Rządowej Służby Bezpieczeństwa. Za odwagę i męstwo w walce o niepodległość był odznaczany dwukrotnie w 1918 i w 1920 r. Krzyżem Walecznych, w 1918 r. Krzyżem Obrony Lwowa, a także Krzyżem Odcinka I we Lwowie i Krzyżem „Orleńca”.

Co najmniej od 18 kwietnia 1921 r. służył w Policji Państwowej miasta Lwowa. W tym dniu został mianowany nadkomisarzem Policji Państwowej we Lwowie. Następnie objął stanowisko zastępcy komendanta PP miasta Lwowa. Jako oficer Policji Państwowej angażował się w zapewnienie bezpieczeństwa i porządku publicznego we Lwowie. 10 maja 1923 r. został mianowany kierownikiem działu administracji i pełniącym obowiązki zastępcy komendanta okręgu nowogródzkiego PP. 1 lipca

1924 r. został awansowany do stopnia podinspektora PP. Następnie 1 listopada 1924 r. został przeniesiony na stanowisko zastępcy komendanta okręgu XV PP w Nowogrodzku z jednoczesnym powierzeniem obowiązków na stanowisku komendanta okręgu XV PP w Nowogrodzku. Na stanowisku tym powierzono mu zadanie organizacji Policji Państwowej na terenie województwa nowogrodzkiego.

26 czerwca 1927 r. został przeniesiony do województwa pomorskiego, gdzie objął stanowisko komendanta wojewódzkiego Policji Państwowej w Toruniu. W tym czasie dokonał reorganizacji Policji Państwowej województwa pomorskiego, w tym na wybrzeżu i w Gdyni. W listopadzie 1928 r. odznaczony został Złotym Krzyżem Zasługi, a 1 lipca 1929 r. awansowano go do stopnia inspektora PP. 23 grudnia 1933 r. został odznaczony Krzyżem Niepodległości. Od 4 marca do 21 kwietnia 1934 r. brał udział w studium śledczym dla komendantów wojewódzkich PP. 7 lutego 1936 r., w ramach reorganizacji Policji Państwowej przeprowadzanej przez nowego komendanta głównego PP, ponownie został mianowany na stanowisko komendanta wojewódzkiego PP w Nowogrodzku. W trakcie służby był również odznaczony Medalem Dziesięciolecia Odzyskanej Niepodległości i Medalem Pamiątkowym za Wojnę 1918–1921. Po wybuchu II wojny światowej 12 września 1939 r. został wyznaczony przez Komendę Główną PP jako odpowiedzialny za organizację militaryzacji Policji Państwowej województw nowogrodzkiego, poleskiego i wołyńskiego. W tym celu wyruszył trasą Baranowicze–Kobryń–Brześć w kierunku koncentracji Policji Państwowej w okolicach Łucka i Tarnopola. Wypełniając do końca powierzone mu zadania, między 18 a 19 września 1939 r. dostał się do niewoli radzieckiej w okolicach Tarnopola²⁵. Początkowo prawdopodobnie został umieszczony w obozie przejściowym w Szepietówce, a następnie trafił do obozu w Ostaszkowie. W obozie tym inspektor Witalis Olszański był obiektem szczególnego zainteresowania służb specjalnych NKWD. W grudniu 1939 r. został wywieziony z obozu w Ostaszkowie w nieznanym kierunku i nigdy nie powrócił²⁷. 14 stycznia 1949 r. inspektor Witalis Olszański został uznany za zmarłego z dniem 9 maja 1946 r. Inspektor Witalis Olszański pośmiertnie został odznaczony 15 sierpnia 1985 r. Krzyżem Kampanii Wrześniowej 1939, a 24 kwietnia 1995 r. Medalem za Udział w Wojnie Obronnej 1939.

opracował: Paweł Zawada

PATRON
KOMENDY WOJEWÓDZKIEJ POLICJI
W BYDGOSZCZY

insp. WITALIS OLSZAŃSKI
(1885-1939)

Bohater walk w obronie Lwowa
(1918-1919)

Komendant Wojewódzki Policji Państwowej w Toruniu
(1927-1935)

Więzień Ostaszkowa

W 100-LECIE POWSTANIA POLICJI PAŃSTWOWEJ

Bydgoszcz, luty 2019 r.